Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

HOMER

ODISEEA

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

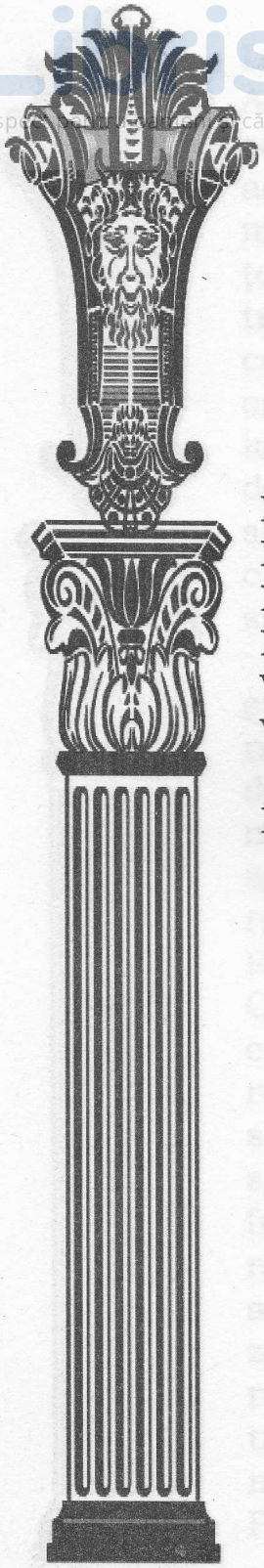

CUPRINS

I. Telemah..... 5
II. Călătoria lui Telemah..... 14
III. În țara feacilor..... 29
IV. Ciclopul Polifem..... 45
V. Vrăjitoarea Circe..... 55
VI. Întoarcerea acasă..... 81
VII. Pedepsirea pețitorilor..... 113
MIC DICȚIONAR MITOLOGIC..... 130

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

I. TELEMAH

După zece ani de lupte îndârjite, grecii au reuşit să cucerească cetatea Troia. Atâția viteji pieriseră în acest timp şi atâta durere şi încrâncenare sădiseră zeii în sufletele aheilor, încât atunci când s-au văzut învingători, căpeteniile lor au hotărât că Troia trebuie arsă din temelii. Troienii rămaşi în viață au fost duşi ca robi în cetățile greceşti. Cât despre învingători, ce am putea spune? Unii au reuşit să se întoarcă teferi acasă, alții şi-au găsit sfârşitul pe mare. Soarta lor era cunoscută tuturor, iar peripețiile prin care trecuseră erau cântate pe la petreceri de către rapsozi talentați. Doar despre Ulise nu se mai ştia nimic. Războiul se sfârşise de şapte ani şi nimeni nu putea spune nici dacă e viu, nici dacă e mort.

Doar zeii ştiau că eroul era oaspetele nimfei Calipso, care se îndrăgostise de el şi nu-i mai dădea voie să plece, deşi vedea cum se topeşte de dorul alor săi. Toate i se trăgeau de la ura pe care i-o purta Poseidon, de când Ulise cutezase să-l orbească pe Polifem, fiul pe care zeul îl avea cu nimfa Toosa.

Poseidon avea o mare putere asupra zeilor, ca unul care se născuse, ca şi Zeus, din Cronos. De aceea nu se găsise niciunul care să-l înfrunte pe față. Iată că, într-o zi, zeul fu nevoit să plece la etiopieni, în celălalt

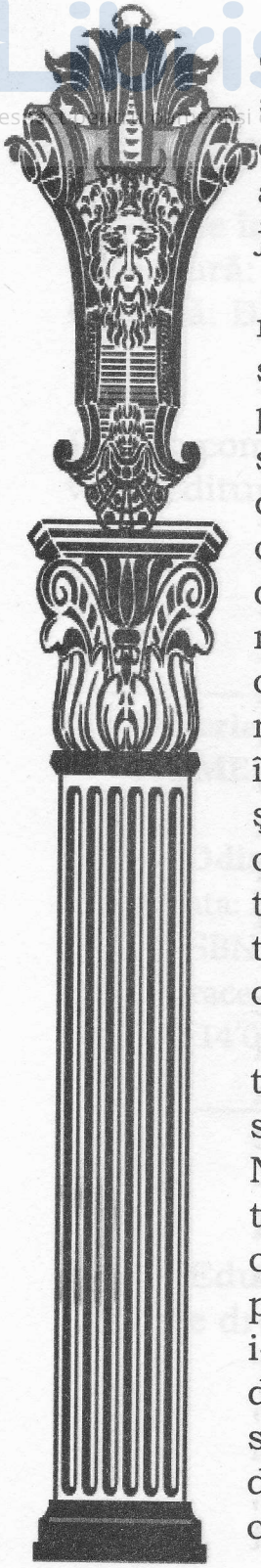

capăt al pământului. Atena, care îl admirase şi-l ocrotise întotdeauna pe Ulise, se gândi că este momentul potrivit să le aducă zeilor aminte de erou. Îi găsi strânşi ca de obicei în jurul lui Zeus, în sala tronului din Olimp.

– Tată, începu zeița, o mare durere mă-ncearcă atunci când mă gândesc la Ulise! Ce viață amară mai duce şi el, întemnițat pe insula împădurită unde domneşte Calipso, fiica lui Atlas, cel care ține pe umerii săi cerul imens, ca nu cumva acesta să lovească pământul! Nebună este femeia aceasta, dacă socoate că prin vorbe frumoase şi dulci mângâieri îl va face pe Ulise să uite de Itaca, patria-i dragă! Eroul preferă mai bine să moară decât să nu se mai întoarcă vreodată în țară la el. Cât tânjeşte să vadă fumul ieşind din coşurile caselor din Itaca! De vreme ce el ne-a adus jertfe bogate şi s-a supus întotdeauna cu înțelepciune hotărârilor noastre, nu înțeleg de unde e nepăsarea pe care o ai, mărite zeu, față de suferințele sale!

– Copilă iubită, răspunse Zeus, ce cuvinte ai putut să rosteşti! Chiar crezi că aş fi în stare să-l dau uitării pe neprețuitul Ulise? Nu este el cel mai înțelept dintre toți muritorii? Şi nu el ne-a adus întotdeauna jertfele cele mai frumoase? Doar că împotriva lui e pornit unchiul tău, Poseidon, de când Ulise i-a orbit fiul, pe Polifem, cel mai puternic dintre ciclopi. Drept pedeapsă pentru fapta sa, zeul nu i-a luat viața, ci a jurat să-l țină departe de patrie şi de familie. Totuşi, fiindcă tuturor ne este drag Ulise, am putea să-i

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

ținem piept zeului mării și să-l determinăm să-și uite mânia. Până vine Poseidon, să ne gândim cu toții cum să facem ca eroul să se întoarcă acasă!

Cu bucurie în glas, Atena îi răspunse:

– O, tată, dacă îți este pe plac ca Ulise să ajungă în Itaca lui dragă, trimite-l îndată pe Hermes pe insula Ogigia ca s-o vestească pe frumoasa Calipso de hotărârea noastră! În vremea aceasta, eu voi merge în Itaca pentru a-l încuraja pe feciorul lui Ulise, pe tânărul Telemah, să se opună pețitorilor care în curând îi vor prăpădi toată averea. Apoi îl voi îndemna să plece spre Sparta pentru a afla noutăți despre tatăl său și pentru a începe să-și facă și el un nume demn de cel care îi este părinte.

Acestea fiind zise, zeița își puse în picioare o pereche de sandale cu totul și cu totul din aur, care aveau darul de a-l duce în zbor, peste mări și țări, pe acela care le încălța. Luă apoi o suliță mare cu vârf de aramă, special făurită de Hephaistos

Libris.ro

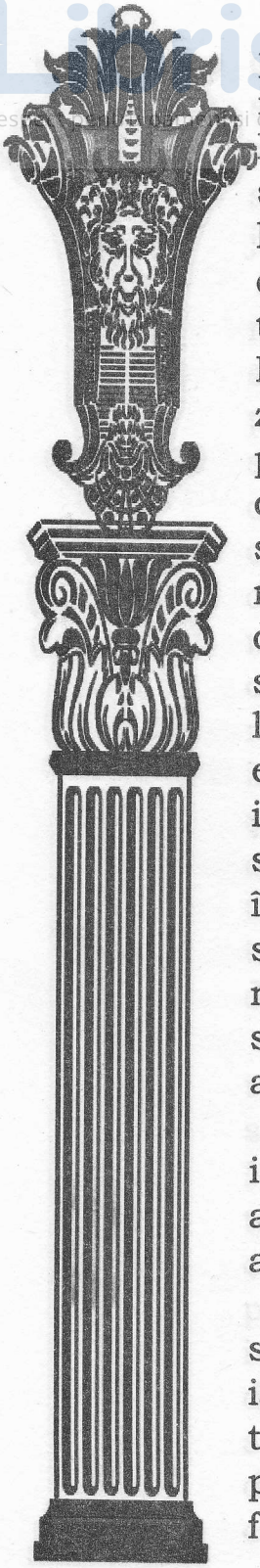

pentru ca purtătorul ei să învingă pe oricine i s-ar opune, şi zbură de pe culmile Olimpului până în Itaca, la porţile casei lui Ulise. Ca să nu-l sperie pe Telemah, zeiţa luă chipul lui Mentes, căpetenia tafienilor, care fusese de multe ori oaspetele lui Ulise. Îl zări pe tânăr stând mohorât în mijlocul peţitorilor. Erau vreo patru ani de când se răspândise zvonul că Ulise ar fi mort şi de atunci începură să vină în Itaca zeci de peţitori, atraşi de imensa avere a eroului şi de frumuseţea soţiei sale, Penelopa. În zadar o peţiră ei: Penelopa era şi înţeleaptă, nu numai deosebit de frumoasă. Tocmai de aceea nu voia să se mărite şi tot amâna clipa când avea să le dea peţitorilor un răspuns ferm. Aceştia erau însă la fel de îndărătnici ca şi ea: s-au instalat la palat, începând să-i toace lui Ulise averea, în aşteptarea unui răspuns. Atena îi văzu tolăniţi pe piei de taur, întrecându-se în a goli paharele cu vin şi platourile cu mâncare, pe care slujitorii nu mai pridideau să le aducă. Doar ce se ridica o masă, că se aşternea alta!

Privindu-i cum se îmbuibă, Telemah îşi imagina cum i-ar fi pus pe fugă Ulise, dacă ar fi fost în viaţă şi ar fi reuşit să se întoarcă acasă. Apariţia Atenei îl trezi din visare.

La curtea regelui din Itaca, oaspeţii fuseseră întotdeauna primiţi cum se cuvine, iar Telemah fusese educat în spiritul acestei tradiţii. De aceea, ieşi în întâmpinarea oaspetelui şi-l invită în casă pentru a-şi potoli foamea. Îi luă lancea, i-o aşeză lângă armele

pe care Ulise le lăsase acasă, apoi îi oferi un jilț acoperit cu pânze fine de in, iar sub picioare îi puse un scăunel ca să se poată odihni mai bine. O slujnică aduse un lighean de argint şi un ibric de aur, din care îi turnă apă oaspetelui ca să se spele. Urmară alți slujitori, care întinseră o masă bogată.

În timpul acesta, mai la o parte, şi pețitorii se aşezară la masă. După ce îşi potoliră foamea, îl chemară pe rapsodul Femios să-i delecteze cu cântecele sale din lăută.

Pe când pețitorii petreceau, Telemah se apropie de zeiță şi-i spuse:

– Ehei, străine, dacă s-ar întoarce tata acasă, cum le-ar mai pieri acestor mişei cheful de petreceri! Dar nu este dat să se întâmple acest lucru! Atâția ani au trecut de la căderea Troiei şi el nu s-a întors! Sărmanul, cine ştie pe unde îi putrezesc oasele! Să lăsăm însă acestea şi să nu ne întristăm! Zi-mi, mai bine, cine eşti şi de unde vii! L-ai cunoscut pe tatăl meu? I-ai fost vreodată oaspete?

– Mă numesc Mentes, răspunse zeița, şi sunt domn peste tafieni, un neam de corăbieri îndrăzneți. M-a mânat pe apele mării nevoia de a face comerț: aveam mult fier şi doream să-l schimb cu aramă. Acum sunt pe drumul spre casă, dar m-am oprit aici pentru că auzisem că s-a întors Ulise. De vreme ce nu-l văd, înseamnă că s-a rătăcit pe undeva. Dar stai liniştit, că este în viață şi în curând îl veți avea acasă. Acum lămureşte-mă tu! Ce înseamnă petrecerea

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

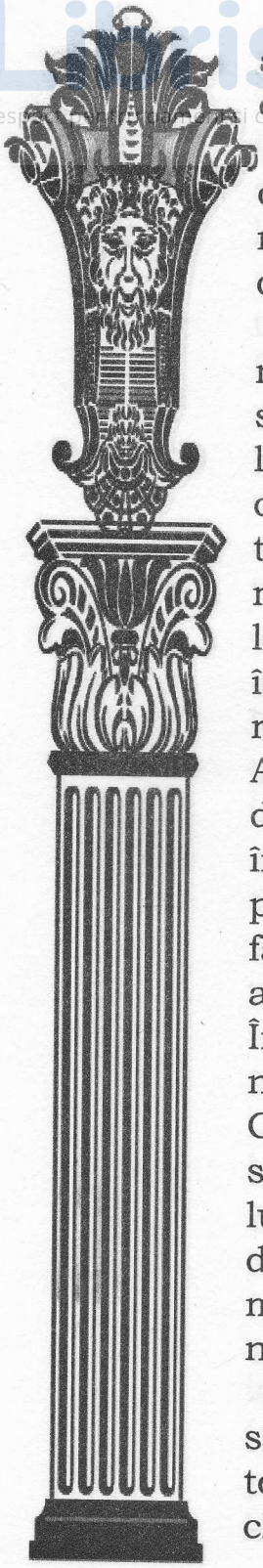

asta? Aveți vreun chef sau vreo nuntă? Ce caută acești neruşinați în casa lui Ulise?

Oftând, Telemah îi povesti tot ce pătimea din partea pețitorilor, hotărâți s-o determine pe Penelopa să-l aleagă drept soț pe unul dintre ei.

– Cum li s-ar transforma nunta în înmormântare, zise supărată zeița, dacă Ulise s-ar întoarce acasă! Până atunci, ia aminte la mine ce trebuie să faci: chiar mâine să-i convoci pe greci la adunare şi, de față cu toți, să le ceri pețitorilor să plece şi să nu-ți mai risipească averea pe care tatăl tău ți-a lăsat-o la plecare. Pe mama ta sfătuieşte-o, în caz că vrea să se mărite, să plece la părinții ei, ca aceştia să-i dea zestrea cuvenită. Apoi tocmeşte o corabie bună, cu douăzeci de vâslaşi, şi du-te în Pilos, la Nestor, sau în Sparta, la Menelaos, ca să afli veşti despre iubitul tău tată. Dacă vei afla că e mort, fă-i o înmormântare vrednică de eroul care a fost şi găseşte-i mamei tale un alt bărbat. Încearcă apoi să scapi prin orice mijloace de neisprăviții aceştia care-ți mănâncă avutul. Gândeşte-te că nu mai eşti un copil! A sosit vremea să-ți arăți vitejia, ca să vorbească lumea şi de tine aşa cum vorbeşte de mândrul tău tată. Acum te las, căci trebuie să mă întorc să am grijă de echipajul cu care navighez. Rămâi cu bine!

Doar ce plecă zeița, că Telemah se şi simți mai puternic şi mai cutezător. Cuvintele oaspetelui îi alungaseră tristețea de pe chip. Se întoarse semeț între pețitorii care-l

Libris.ro
Respect pentru oameni și cărți

ascultau tăcuți pe Femios cum le cânta, acompaniindu-se la lăută, isprăvile grecilor pe drumul de întoarcere de la zidurile Troiei. Cântecul trist ca un bocet se auzea în tot palatul. Îl auzise din iatacul ei de la etaj și Penelopa și simțea cum fiecare cuvânt al rapsodului îi zgândărește rana din suflet. Cu vălul pe față, însoțită de două sclave, soția lui Ulise coborî în curtea palatului. Cu lacrimi pe obraz, i se adresă cântărețului:

– O, Femios, dintre atâtea cântări minunate, pe care le ştii, de ce-o zici tocmai pe aceasta? Cuvintele tale îmi sfâşie inima şi-mi sporesc dorul de soțul pe care nu l-aş putea uita niciodată. Mai bine zi-le acestor bărbați un cântec mai vesel!

Atunci Telemah interveni cu înțelepciune:

– Mamă, de ce te superi pe acela care, îndrumat de muze, ne încântă cu poveştile sale? Nu cântăreții sunt de vină pen-

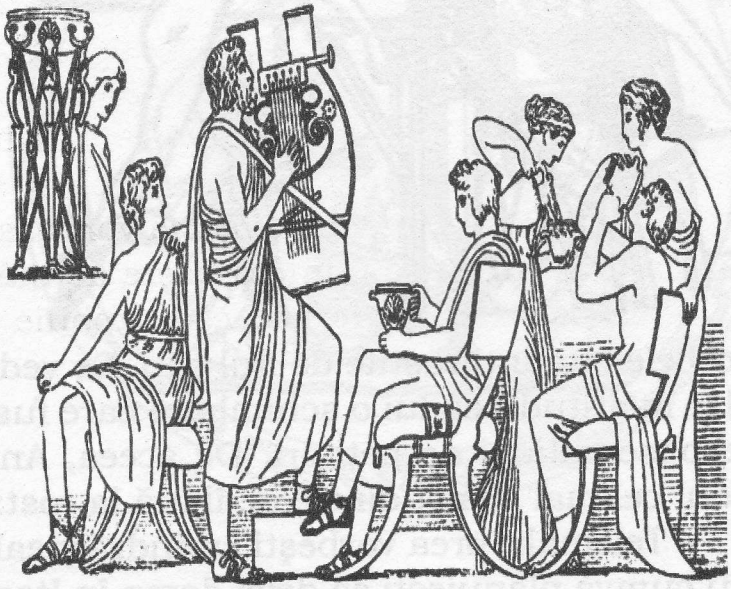

Libris.ro

tru tot ce se întâmplă în lume, ci zeii care împart binele şi răul după bunul lor plac. Nu-l mai certa pe Femios, ci mai degrabă du-te şi vezi-ţi de treburi! Femeile din casă au nevoie de îndrumările tale. Du-te şi dă-le de lucru şi lasă vorbele în seama mea, căci, în lipsa tatei, eu sunt stăpânul acestei case!

Penelopa se întoarse în casă, uimită de

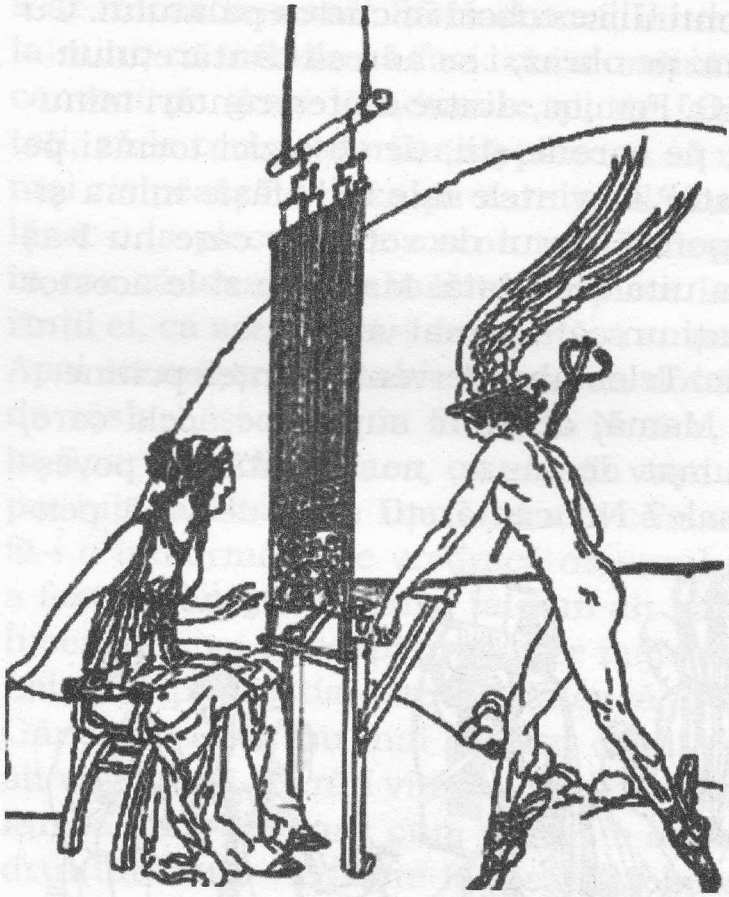

vorbele cuminţi rostite de fiul său. Se vedea clar în atitudinea lui o schimbare care fusese observată şi de peţitori. De aceea, Antinou, cel mai semeţ dintre ei, îl luă la rost:

– Telemah, prea vorbeşti cu îndrăzneală! Nu cumva plănuieşti să devii domn în Itaca,

Libris.ro
Respect pe

acum că tatăl tău e dus dintre cei vii?

Telemah îi răspunse:

– Nu mi-ar sta rău să fiu rege peste grecii din Itaca, dar lucrul acesta stă numai în puterea zeilor. Eu nu vreau altceva decât să fiu stăpânul casei mele şi al averii pe care mi-a lăsat-o părintele meu drag.

Cuvintele lui îi liniştiră pe peţitori, care îşi continuară cheful până când noaptea îi sili să se retragă pe la casele lor. Somnul dulce puse stăpânire pe cetate; doar Telemah nu-şi găsea liniştea, ci se gândea la călătoria de care îi vorbise zeiţa.

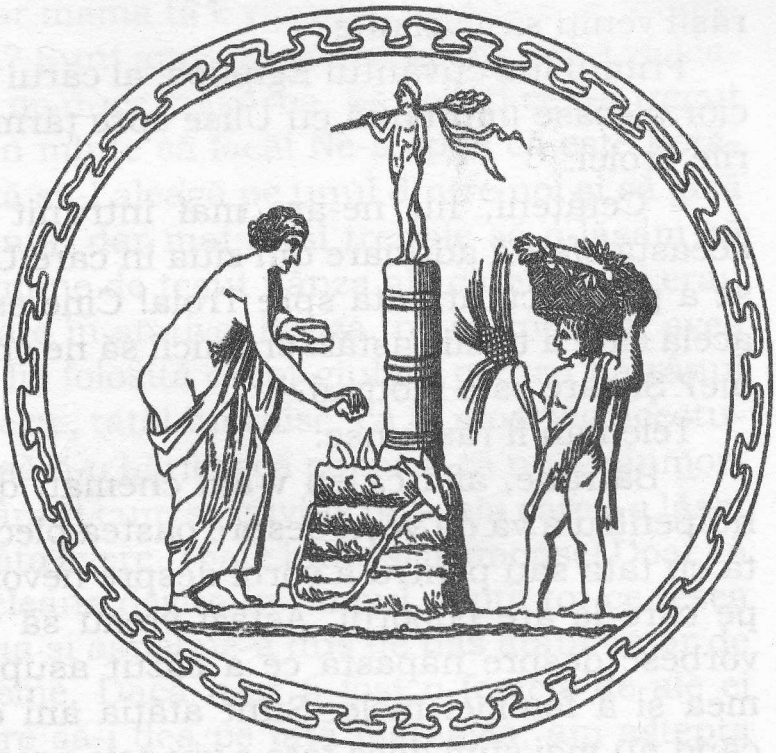

Libris.RO
Respect pentru oameni și cărți

II. CĂLĂTORIA LUI TELEMAH

A doua zi, în zori, Telemah trimise crainici în toată cetatea pentru a-i chema pe greci la sfat. După ce s-au adunat toți, intră și el în sala tronului. Apariția lui stârni un murmur de admirație în rândul mulțimii: îmbrăcat în haine frumoase, încins cu o centură de care atârna o sabie ascuțită și având în mână o suliță cu vârf de aramă, Telemah păşea mândru spre jilțul din care Ulise condusese de atâtea ori adunarea. Atena avusese grijă să-i confere un farmec divin ca să fie mai plăcut de tovarăşii veniți să-l asculte.

Primul luă cuvântul Egiptios, al cărui fecior plecase împreună cu Ulise spre țărmurile Troiei:

– Cetățeni, nu ne-am mai întrunit în această sfântă adunare din ziua în care Ulise a plecat cu armata spre Troia! Cine este acela care a trimis astăzi crainicii să ne cheme? Şi care este motivul?

Telemah îi răspunse:

– Bătrâne, află că eu v-am chemat, dar nu pentru a vă da veşti despre oastea plecată cu tata sau pentru a vorbi despre nevoile pe care le are poporul. Astăzi vreau să vă vorbesc despre năpasta ce a căzut asupra mea şi a familiei mele. Sunt atâția ani de când nu mai ştim dacă tata e viu sau e mort şi de lucrul acesta profită feciorii fruntaşilor cetății, care au dat buzna în casa mea, sub